

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1912, 13.07.1912**

Číslo ročníků: **2, 28**

Číslo výtisků: **2, 28**

Datum vydání čísla: **13.07.1912**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

milaci (splynutí). Miss Batch je plna obdivu pro horlivost, s jakou se Slované věnují organizačnímu životu, a však konstatuje neodvratnost asimilačního postupu, kterému druhé pokolení propadá. Je v nejlepším případě jistě dvojjazyčné, ale jen vůči rodičům. Přítlačivost angličtiny je neodvratná, ano miss Batch považuje asimilaci až za příliš rychlou, takže se rozhodně staví proti všem státním opatřením, jež by ji ještě urychlovala, na př. školským zákonodárstvím. Poněvadž přistěhovalci přinášejí Americe cennou pracovní sílu a ještě cennější racovou svěžest, považuje autorka za základní povinnost Spojených států postarat se vůči nim alespoň o řádnou výkonnost státní správy a takové podmínky, které umožňují snesitelný, řádný život, jmenovitě o společenskou výchovu a vzdělání.

Zlatá slova. „Když mužem jsi, tož mužem buď. Měj zásady a víru měj! Radš stokrát zapři život svůj, než abys zapřel sebe sám, a neodvislost zachovej za cenu světa celého; jen tento slvost si neprodej. A pohrdej tím ničímou, za sousto jenž prodá hruď.“ Petofi.

Čechové mají cenu jako národ pokrokový; jako národ klerikální a zpátečnický jsou pro Rakousko bez významu; Tyroláci dovedou je nahradit. Neruda.

větší, aby mohl vystavět kapli. Jenom fráter Severin div neprobodl svýma očima starého taškáře Pechana.

Když šlo procesí zpět, přitočil se fráter Severin k Pechanovi.

„Taky jsi mi tam mohl něco nepochat, taškáři.“

„Nešlo to, důstojný otče, nevěděl jsem, zdali zase mne někdo nepozoruje.“

„Jsi vlastně zloděj.“

„Jako ty. Tys to vzal mrtvému a chtěl jsi to vzít klášteru. Já to vzal zloději, to je ten jediný rozdíl. Já ti aspoň postavil boží muka, abys měl kde se modlit za toho, kterému jsi peníze vzal, ty bys byl z těch peněz nepostavil ani lojovou svičku na rynku. Ale abys věděl, že jsem kavalir, tu máš dukát na modlení, nebo na vědýrko vína, jak chceš. Za to, že jsi se s penězi dřel z Bezděkova až sem.“

Severin ten dukát vzal. Aby aspoň věděl, jak vyhlížely ty druhé, které si po nebožtíkovi rytíři Bezděkovském „odkázal.“ J. L. H.

o o o

☉ ČESKÁ RUS. ☉

Třetí divadelní představení v Malině.

Od té doby, co jsme se na Rusi zmohli na svůj český časopis, který dle vykázaného si hesla skutečně povzbuzuje nás k povznesení České větve na Rusi,“ s potěšením lze pozorovati ten blahý účinek, který za svého doposud krátkého trvání, jak na mládež, tak i na dospěle způsobil.

Všude místo dřívější nečinnosti, počínají se pořádati ušlechtilé zábavy, výlety, divadelní představení zakládají se hasičské spolky a knihovny. Neodolatelná touha dosíci ne-li více, tedy alespoň toho, čím se v druhých obcích mládež a občané proukazují, nedá mnohemu pokoje, až buď předčí, neb alespoň dosáhne takových těž výsledků ve svých ušlechtilých tužbách. Jiskra hosená Čechoslovanem neminula se s výsledkem a oheň vzplanul ve všech českých osadách na Rusi.

A s potěšením lze pozorovati, jak se naše mládež koncem předešlého a počátkem nynějšího roku změnila. Kdo jest pamětliv naší dřívější nečinnosti, nyní musí přiznat, že již velký krok jest učiněn ku předu.

U nás v Malině se poměry též

značně změnilo, že by se toho byl před rokem nikdo nenadál. Ovšem jsou výjimky, ale jest jen nepatrná část, kteří doposud ještě podržují své dřívější nezpůsobné chování a schopnost k výtržnostem a nemohou si osvojit způsob mravního a pokrokového života.

Většina, a to zvláště naši mladí ochotníci nedávno znovu zrozeného divadelního spolku, vzdor tomu, že teď po jaru jest každý práci přetižen, nedali si zabránit ve svých ušlechtilých snahách, by ještě do nastoupení nejpilnější práce po dobu žní, uspořádali alespoň jedno divadelní představení.

Pouze po nedělích a svátečních dnech místo odpočinutí od namahavé práce, pilně učili se zadané jim úlohy a za dosti krátkou dobu již dne 1. července t. r. velmi zdařile se hráli v hostinci p. Jos. Mendlika veselohru o třech dějstvích od Ant. Lokay-e „Vosí hnízdo.“ Vůdcem děje byl humorný náš p. Re, který svojí nemalou schopností k divadelním hrám a svým přirozeným humorem, nadmíru zdařile provedl úlohu Čermáka, ano i p. Štoviček, který jsa teprve úplným začátečníkem s počátku nemohl se náležitě vložiti do své úlohy, přičiněním pořadatele představení tak se zdoko-

Dr. Juraj Turíč:

Divotvorný lék.

Přišel k naší vesnici cizinec a hned se sběhla okolo něho celá ves.

„Kdo je ve vaší vesnici nejmoudřejší?“ táže se cizinec.

„Děd Vranja“ odpovídají děti.

„Každý sobě!“ praví děd Vranja a táže se cizinec, co chce.

„Kdy jsou lidé ve vaší vesnici veselí?“ táže se cizinec děda Vranje.

„Když uniknou zlu a bidě!“ odpovídá mu děd Vranja. „Proč by byli jindy veselí?“

„Znám já to, je to tak! Nikde hluku, nikde sběhu, nikde pravého veselí. Ale jaké zase veselí, když veselíš se proto, že unikl jsi zlu a bidě.“ Praví na to cizinec.

„Ba, ale co bys' vlastně rád?“ táže se děd Vranja.

„Třeba zdolati zlo a bídu, aby jich nebylo, ale třeba také hledati pravé veselí.“

A hle! Hned dotazovali se největší chudáci z vesnice, co by měli činiti, aby se sprostili zla a bíd.

„Ježíš Kristus vytrpěl nejvíce zla

a bíd, neboť ti, pro něž žil, ho ukřižovali. On vytrpěl nejvíce bíd, podstoupil nejvíce muk, ale z toho vzešlo mu největší potěšení, neboť jeho utrpení mu otevřelo srdce milionů. Pouze z muk a starostí může vzniknouti štěstí.“

Děd se mu podívá ostře do očí a praví: „Cizineče, nesmyslíš s námi dobře.“ Pak odchází do vesnice a s ním všichni ostatní. Slaboši trochu popostávali a cizinec pohlédnuv za nimi smutně, řekl: „Lito je mi vás!“ Slaboši se již mátlí a obraceli se k cizinci. Ten jim dává rukou znamení a jde k jeskyni u okraje cesty.

Za nějaký čas doplíží se k jeskyni jeden slaboch. „Mám,“ praví, „šest dětí; trápí mne starost, neboť nevím, jestli je užívím a nepřijdou-li na obec. Pomoz mi jak můžeš!“

„Nejsou,“ praví cizinec, „děti vinny tvé bidě. To se ti jen tak zdá. Ta bída má jinde svůj kořen. Tu na tvých prsou, právě na srdci leží kamének a ten tě tlačí. Chci ti dáti lék, který ten kamének rozpustí a bude se ti zdát, jakobys bíd nikdy ani nepoznal.“

nalil, že od obecnstva dostalo se mu náležitě pochvalného úsudku. Druzí účastníci představení, jak dámy tak i pánové, provedli své úlohy nad očekávání dokonale a získali si u obecnstva též hlučného potlesku.

Návštěva byla tentokráte nad očekávání hojná. Dostavilo se nejen české obyvatelstvo v hojném počtu, ale i všecka místní ruská inteligence. Od stanového přistava, žijícího od nás v 15 verst vzdáleném městečku, od něhož jsme byli předem žádáni bychom neopomenuli jej s jeho paní na představení pozvat, dostalo se nám uvědomění, že jen vážné úřední řízení bylo toho příčinou, že nemohl se na představení dostavit.

Doposud pořádalo se u nás divadelní představení s nemalými překážkami, neboť jsme neměli úředního svolení, avšak tentokráte příčiněm našeho stanového přistava, který jest též milovníkem ochotnických divadelních her a sám takové v měs. Olice často pořádá, podařilo se nám dostatí povolení od volynského gubernatora na šest představení v tomto 1912 roce, které náš mladý divadelní ochotnický spolek po žních náležitě využítuje.

Dá Bůh, že naše mladé české pokolení, řízené naším vůdcem „Cechoslovanem“, osvědčí vložené v ně ruským pravitelstvem naděje a že ukáže, že Češi nejen ve staré, ale i v nové slovanské vlasti jsou schopni

sloužiti každému za příklad svými ušlechtilými snahami a kulturním pokrokem.

A. J. Krámský.

Z myšlenek přítele Čechoslovana na Mladavě.

Stále nutím svého souseda dosti zámožného, aby se předplatil na Cechoslovana. Nevymlouvá se na nedostatek času ke čtení, nebo drahotu, ale praví prostě: „Proč bych odebíral český časopis, když neumím česky číst ani psát“. Syn mu píše z vojny český dopis, ale ruskými písmenami. A zjev ten není, bohužel, ojedinělý. V každé české vsi se najde několik podobných případů, že děti písemně se dorozumívají s rodiči buď ruskými dopisy, nebo českými dopisy, psanými ruskými písmenkami. — Nejhůře je, že zatím co naši sousedé Malorusové se začínají zajímat o školu a chtějí dát svým dětem aspoň nejnětější vzdělání, většina našinců stále upadá a o vzdělání svých dětí se nestará. Našinec si myslí: „jen když mám kapsu plnou a hlava — ta může zůstat prázdná!“ Vychloubáme se, vynášíme se nad svými sousedy, stále máme na jazyku: „my jsme my,“ ale místo, abychom šli do předu, jdeme jako raci stále zpět. Mladí již nevědí téměř zhora nic o slavné minulosti našeho národa, neznají jeho přítomnosti a nechtějí ani slyšet o tom, že jejich český původ jim ukládá jisté povinnosti. Český národ v celém světě je dnes považován za jeden z nejvzdělanějších a nejpokročilejších a bylo by tedy důsledné, abychom i my Češi v Rusku se snažili zaujmouti první místo v řadě národností, obývajících naši novou vlast. O něčem takovém však darmo mluvit! Každý z nás má tolik rozumu, že by ho mohl ne-li odprodat, tož aspoň pronajmout a proto na poučení nepomyslí. Na stole místo knihy — láhev s vodkou, místo časopisu — dvaatřicet loupežníků.

„A co ti budu dlužen?“ táže se sedlák.

„Když ti sejmu s krku starost o děti, tehdy by bylo spravedливо, abys mi dal to, čím jsi se dosud bránil své bídě.“

„Souhlasíš?“ Sedlák mrknul trochu očima, sklonil hlavu k levému rameni a trochu váhavě pravil:

„Ano, snad to bude spravedливо, uvidíme!“ Byl on chtivý toho nápoje, ale přece mu napadlo, že by mohl cizinec požadovati trochu půdy a chaloupku, kterou dosud — přes velikou bídu a nedostatek — zachovával dětem. Cizinec nevydal divotvorného léku.

„Nenutím tě,“ praví cizinec, „ale je mi líto, že vás mučí ten děd Vranja. Vrať se domů, ale nenajdeš-li štěstí, nebude to mou vinou. Já beztoho nechci pro sebe nic. Za to, co získám za nápoj, zjednávám si zase nový, abych obšťastnil zase jiné lidi.“

„Tedy souhlasím!“ praví sedlák. A napíje se divotvorného léku. Opravdu se mu zdálo, že on zapomněl na děti, na bídu a bylo mu lehce jako pírku. Druhý den šel zase do jeskyně k cizinci. Byl ještě

více zkormoucený než včera. „Nalehl,“ praví, „zase na mne smutek.“

„Tak vezmi si zase léku. On nepomůže najednou.“ — A sedlák bral bral, až docela zapomněl na děti. Děti, sužované bídou, umíraly řadou, ale on necítil bídy, neboť srdce se mu víc a víc topilo, až konečně neopozoroval ani, že sám umírá.

Cizinec již před tím uchvátil chaloupku i půdu. Již nebydlí v jeskyni. Kromě prvního sedláka, přišel druhého dne sedlák jiný. Hledal lék proti slabosti a lenosti. Byl i on slaboch, nechtělo se mu pracovati, ale hanbil se, když vytýkali mu lenost. I on dostal nápoj a nenamítal ničeho. Za nim přišel třetí, stěžoval si na ženu, že je svárlivá a přivádí ho do hněvu a že se bojí, že vykoná něco zlého. Napil se, přestál se starat o ženu a přestál se bátí zla. Tak se shromažďovalo okolo cizince stále více a více lidí — a až jich byla většina a dovedli cizince do vesnice — puklo dědovi Vranjovi srdce žalem nad tím, že se mu vesnice odcizila. Jako mřely děti prvního sedláka, tak mřely i jiné.

Všechny je zničil divotvorný lék — kořalka!

ků! Spějeme horempádem dolů — kdo nás na této srázné cestě zadrží? Jedinou naší nadějí je Cechoslovana. Nedovedeme-li si udržet tento tak nutný nám list, budeme moci začnout sbírat na náhrobní kámen pod nímž pochováme „ruské češství“. Nejsmutnější snad je, že právě zámožní Češi málo dbají o vzdělání svých dětí. A přece mnohý by mohl dát své děti i na vysoké školy. Zámožný hospodář, jenž má 3—4 syny by mohl dát 2 studovat. Ulehčil by tak sobě i dětem. Studovaný člověk najde v Rusku snadno dobré zaopatření, a půda je dnes drahá. Kdybychom my Češi byli trochu podnikavější, mohli bychom si dopomoci k nějaké střední škole, která by se nacházela v jednom z našich újezdních měst (Rovně, Dubně nebo jinde). Takové reálce, nebo gymnasiu by sami Volynští Češi mohli dodat dostatečný počet žáků. Arci něco takového by se dalo zařídit jen tehdy, kdybychom se zřekli svého nepoměrného sobectví a vzájemné nevráždivosti. Trochu porozumění pro společnou věc a více v zájemné důvěry by nám jen prospělo. — Smutně to dopadá s tou naší jednotností. Jen řevnivost panuje mezi námi a nikdy nepamatujeme na to, že osobní zájmy mají vždy ustoupit zájmům společným. Pokud mne se týče, při lonských zemských volbách byl jsem velice nelibě dotčen výsledkem voleb do dubenského újezdního zemstva. Ve volebním sboru jenž měl zvolit 16 členů újezdního zemstva, měli jsme my Češi z 90 hlasů téměř 50. Mohli jsme volit koho jsme chtěli, ale nedovedli jsme se dohodnout a následek toho byl, že bylo zvoleno pouze 6 Čechů (jeden nyní zemřel) a mezi ostatními zvolenými je několik, jež nemůžeme zařadit, mezi naše přátele. Nechci tím říci, že jsme měli volit pouze Čechy a tak si vydobýt většinu v dubenském újezdním zemstvu čítajícím 29 členů, ale naši povinností bylo, abychom si tam zajistili rozhodující vliv. A toho jsme nedocílili jen díky naší nejednotnosti.

* * *

Chudoba přivedla mnohého silného muže k pití, a pití přivedlo mnohého silného muže k chudobě. Nejsm úplně dojmut argumentem, že zavřením obchodu s lihovinami přivede se pohroma. Spíše opak: Nastane opětne srovnání společenské. Nie neucínilo více k uvalení bídy na nevinné ženy a dívky, než peníze utracené v pití. Žádný muž nemá právo vydati haléř na sebe dříve, než zaopatří svoji rodinu. Průměrný dělník nevydělá ještě tolik, aby mohl dát své rodině všechna pohodlí, jež si zaslouží. Nemá žádné peníze na vydání v pití bez okrádání své rodiny. Já věřím, že tak jako pracovní pohyb roste, tak bude temperenční pohyb růst.“ — John Mitchell, podpředseda Americké Federace práce.

* * *

Kdo se nedoveďe učít ze svých vlastních chyb, postrádá toho nejlepšího učitele. Kdo pracuje, aby mohl jíst a pít jest otrokem břícha, kdo jí a pije aby mohl pracovat, jest člověkem svobodným. —